

Peygamber Efendimizin Evliliklerinin Sebep ve Hikmetleri

Prof.Dr. Mehmet SOYSALDI*

Özet:

Hiz. Peygamberin hayatı boyunca fazla evlilik yaptığı bilinen bir husustur. Acaba Rasulullah neden bu kadar fazla evlilik yapmıştır? İslam düşmanlarının Hiz. Peygamber'i bu konuda suçlamalarının nedeni nedir? Hiz. Peygamberin kadınlara karşı aşırı düşkünlüğü suçlaması tutarlı mıdır? Hiz. Peygamberin evliliklerinin sebep-i hikmeti nedir? İşte bu makalede Hiz. Peygamberin evlilikleri teker teker ele alınmış ve yukarıdaki sorulara cevap verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hiz. Peygamber, fazla evlilik, sebep, hikmet.

The reasons and wisdom of The Prophet Mohammed's Polygamy

Abstract

It is known that The Prophet Mohammed got married several times in his life. Why did Rasulullah have polygamy? What is the point of the accusation of Islam opponents against The Prophet in this issue? Is the accusation of The Prophet's fondness on women logical? What is the causal wisdom of The Prophet's marriages? In this study, each marriage of The Prophet is analyzed and to answer the questions above is aimed.

Key Words: The Prophet, polygamy, reason, wisdom.

Hiz. Muhammed (s.a.v), vahiy yoluyla Allah'tan aldığı evrensel mesajı insanlara tebliğ etmiştir. Tebliğ etmiş olduğu Kur'an'ın yüce prensiplerini öncelikle kendi hayatında tatbik etmiş ve böylece O, her yönüyle bütün insanlara en güzel örnek olmuştur.

Tarih boyunca İslam düşmanları, İslam dinini insanlara kötü göstermek ve Müslümanları dinlerinden soğutmak amacıyla planlı bir takım girişimlerde bulunmuşlardır. İşte onlardan biri de İslam Peygamberi Hiz. Muhammed (s.a.v)'e yönelttikleri iftiralar ve batıl sözlerdir. Bu makalede İslam Peygamberinin evliliklerini teker teker ele alacak ve Allah Resulünün fazla evliliğinin sebep ve hikmetlerini açıklamaya çalışacağız. Böylece İslam düşmanlarının iddialarının gerçekte hiçbir ilgisi olmadığını, onların bu iddialarının Hiz. Muhammed'e, olan kin, haset ve düşmanlıklarından kaynaklandığını ve bütün bunları insanları İslam dininden uzaklaştırmak için ortaya attıklarını göstermiş olacağız.

Hiz. Peygamberin Hanımları:

Hiz. Peygamber, 25 yaşında iken Hiz. Hatice ile evlilik hayatına başlamış ve o vefat edinceye kadar başka bir kadınla evlenmemiştir. Ancak Hiz. Hatice vefat ettikten 2,5 yıl sonra 53 yaşında iken çeşitli sebep ve hikmetlere bağlı olarak fazla evlilik yapmıştır.¹ Yüce Allah Hiz. Peygamberin eşlerinin müminlerin annesi sayıldığını ve ondan sonra onlarla evlenmenin caiz olmadığını belirtmektedir.² Rasulullah (s.a.v)'ın tertemiz eşleri olan müminlerin anneleri şunlardır:

Kureyşli olan hanımları:

1. Hiz. Hatice
2. Hiz. Sevde binti Zem'a
3. Hiz. Aişe
4. Hiz. Hafsa

* Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi. msoysaldi@hotmail.com

¹ İbn Sa'd, Ebu Abdillan Muhammed, *et-Tabakatü'l-Kübrâ*, Beyrut 1985, VIII, 216-220.

² "Peygamber, müminlere kendi canlarından daha yakındır. Eşleri, onların analarıdır..." Bkz., Ahzab, 33/6.

5. Hz. Ümmü Habibe

6. Hz. Ümmü Seleme

Kureyş dışındaki Araplardan olan hanımları:

1. Hz. Zeynep binti Cahş

2. Hz. Meymune binti Haris

3. Hz. Zeynep binti Huzeyme

4. Hz. Cüveyriye binti Haris

Arap olmayan hanımları:

1. Benu Nadr kabilesinden Safiyye binti Huyey

2. Mariyye el-Kıptiyye.

Hz. Peygamberin Evliliklerinin Sebep ve Hikmetleri

Tarih boyunca Resulullah'ın fazla evliliğini diline dolayan birçok İslam düşmanı olmuştur. Bunlar Peygamber Efendimizin fazla evliliğini onun nefesine ve şehvetine düşkün biri olduğuna delil göstermeye çalışmışlar ve şöyle demişlerdir: “*Muhammed şehvetine düşkün bir adamdı, şehvetinin peşinde koşmuş, bir kadınla yetinmemiş hatta Müslümanlara ve etbaini dört kadınla evlenme serbestisi getirmiş fakat kendisi bunu aşarak onun üzerinde evlilik yapmıştır.*”

“*Kendi heva ve hevesine hâkim olan ve galip gelen Meryem oğlu İsa ile heva, hevesi ve nefsi arzuları peşinde koşan Muhammed arasında büyük fark vardır.*”³

İslam Peygamberini bu ve benzeri sözlerle tenkit ederek Müslümanların peygamberlerine karşı olan sevgi ve saygılarını azaltmaya ve zihinlerinde sorular oluşturmaya gayret etmişlerdir.

Her şeyden önce dikkatleri şu iki noktaya çekmek istiyoruz:

1.Hz. Muhammed (s.a.v)'in fazla evliliği ilk eşi olan Hz. Hatice'nin vefatından 2,5 yıl sonra, yani 53 yaşından sonra olmuştur.⁴

2.Hz. Muhammed (s.a.v)'in eşlerinden Hz. Aişe hariç bütün hanımları dul idi.⁵

Bu iki nokta göz önünde bulundurulduğu zaman İslam düşmanlarının bu iddialarının ne kadar yersiz olduğu anlaşılacak ve onların bu söylemlerinin Hz. Muhammed'e olan kin, haset ve düşmanlıklarından kaynaklandığı ortaya çıkacaktır. Çünkü Hz. Muhammed (s.a.v) heva ve hevesi için fazla evlilik yapmış olsaydı her şeyden önce genç yaşta fazla evlilik yapardı. Hâlbuki o, ihtiyarlık diyebileceğimiz 53 yaşından sonra fazla evlilik yapmıştır. Ayrıca İslam düşmanlarının iddiaları doğru olsaydı, Hz. Muhammed (s.a.v) dul ve yaşlı kadınlarla değil de bakire olan genç kızlarla evlenirdi. Hâlbuki onun eşlerinden sadece Hz. Aişe validemiz bakire idi. Diğerleri ise ya daha önce bir veya iki evlilik yapmış ve önceki kocalarından çocukları olan ya da yaşı bir hayli ilerlemiş kadınlardı.⁶

Burada Hz. Peygamber (s.a.v)'in evliliklerini teker teker ele alarak bu iddiaların gerçeğe kesinlikle ilgisi olmadığını ortaya koymaya çalışacağız.

1.Hz. Peygamberin Hz. Hatice ile Evliliği:

Hz. Muhammed, Hz. Hatice ile peygamberlik görevi kendisine verilmeden önce, 25 yaşında iken evlenmiştir. Hz. Hatice ise bu sırada 40 yaşında olup daha önce iki evlilik geçirmiş dul fakat çok nezih ve zengin bir bayandı.⁷ Efendimizin bu evliliği çok yüce, kutsal bir yuva kurmak içindi; shevi arzularını tatmin etmek için değildi. Çünkü böyle olsaydı ilk evliliğini kendinden 15 yaş büyük ve dul bir kadınla değil de kendinden daha genç veya kendi yaşında bakire bir kızla gerçekleştirmesi gerekirdi.

³ Sabunî, Muhammed Ali, *Şubuhat ve Ebatıl Havle Teaddüdi Zevcai'r-Resul*, s.7-8.

⁴ Muhammed Hamidullah, *İslam Peygamberi*, II, 673.

⁵ Komisyon, *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, Çağ Yay., İstanbul 1986, I, 327.

⁶ Komisyon, *Büyük İslam Tarihi*, I, 327.

⁷ Hamidullah, age., II, 676.

Hız. Muhammed (s.a.v) gençliğinin baharını tek eşli olarak bu hanımıyla geçirmiş, onu çok sevmiş ve o vefat edinceye kadar başka bir kadınla evlenmeyi düşünmemiştir.⁸ Hz. Peygamberin bu temiz, akıllı ve zeki kadından 3 erkek, 4 kız çocuğu dünyaya gelmiştir.⁹

Hız. Hatice'nin vefat ettiği sene hüzün yılı ilan edilmiş, Efendimiz onu ölümünden sonra daima hayırla yâd ederek vefa örneği göstermiştir. Hz. Peygamberin ilk eşi Hz. Hatice validemize olan vefasını şu olay çok güzel bir şekilde açıklamaktadır:

Bir gün yaşlı bir kadın Rasulullah'ı ziyarete gelmişti. Ne gariptir ki Rasulullah, kadınların köle gibi alınıp satıldığı, insan yerine konmadığı bir dönemde bu yaşlı kadını ayakta karşıladı. Bununla kalmadı, sırtından cübbesini çıkarıp yere sererek buyur etti.

Birlikte oturup bir süre sohbet ettikten sonra yaşlı kadın kalkıp gitti. Meçhul kadına karşı Rasulullah'ın bu hürmetini gören Hz. Aişe (r.a) validemiz sordu:

- Ya Rasulullah! Kimdir bu kadın ki, o gelince ayağa kalktın, sırtındaki ridanı çıkarıp altına serdin? dedi. Cevap şöyleydi:

- Bu kadın, Hz. Hatice hayatta iken yanına gelir, ona dostluk eder, yardımda bulunurdu!

Bunu, Hz. Hatice'ye biraz daha fazla değer verme şeklinde anlayan Aişe validemiz şöyle karşılık vermektan kendini alamaz:

- Ya Rasulullah! Allah sana o yaşlı hanımdan daha hayırlısını vermedi mi?

Bu söz üzerine sertleşen Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki:

- Hayır, Ya Aişe! Rabbime yemin ederim ki, bana ondan daha hayırlısını vermedi.

Efendimiz bu iyiliğin sebeplerini ise, "insanlar inkâr ederken o bana inandı, herkes beni yalanlarken o 'sen doğrusun çekinme devam et' dedi. Herkes beni yalnızlığa terk ederken o bana sadece imanı ve sevgisiyle değil malıyla da destek oldu. Bu uğurda maddi varlığını feda etmekten geri durmadı. Bana her şartta sahip çıktı. Üstelik benim bütün çocuklarım da ondan oldu." diyerek açıkladı.¹⁰

Efendimizin ilk evliliğini neden kendi yaşında bakire bir kızla değil de kendisinden 15 yaş daha büyük ve dul olan Hz. Hatice ile yaptığının sebep ve hikmetini anlayabilmemiz için onun peygamber olarak görevlendirilmesinin ilk günlerine gidip o günkü olaylara kısaca bir göz atmamız yerinde olur kanaatindeyiz.

Peygamber Efendimiz, 35 yaşına girdiğinde kendisine yalnızlık sevdirmişti. Sık sık Hıra Mağarası'na gidiyor ve orada ibadet ediyordu. Azık almak için evine geliyor ve tekrar aynı mağaraya dönüyordu. Nihayet Allah'ın Resulü Hıra Mağarası'nda bulunduğu bir sırada vahiy meleği Cibril gelerek O'na Alak suresinin ilk beş ayetini vahyetmişti.

İlk vahyi alan Allah'ın Resulü, yüreği titreyerek eşi Hatice'nin yanına geldi ve "beni örtünüz, beni örtünüz" dedi. Korkusu geçinceye kadar onu örttüler. Sonra başına gelen olayı eşine anlattı. "Kendimden korkuyorum" dedi. Bunun üzerine eşi Hz. Hatice: "Allah'a yemin ederim ki, Rabbin seni hiç bir zaman utandırmaz. Çünkü sen akrabaları gözetirsin, âciz olanların ağırlığını yüklenirsin, fakire verir, misafiri ağırlar, hak yolunda halka yardım edersin" diyerek onu teselli etti. Bundan sonra Hatice, Hz. Peygamber'i alıp, amcazadesi Varaka İbn Nevfel'e götürdü. Bu zat cahiliye döneminde Hıristiyan olmuş biriydi, İbranicayı bilir ve İncil'den nasibi nispetinde bir şeyler yazardı. O günlerde gözleri kör idi. Hatice, Varaka'ya:

- "Amcam oğlu dinle bak, kardeşinin oğlu ne söylüyor?" dedi. Varaka:

⁸ İbn Hişam, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, I, 190.

⁹ İbn Hişam, *age.*, I, 190; İbn Sa'd, *Tabakat*, I, 133; Erkek çocukları Kasım, Abdullah ve Tahir, kız çocukları ise sırasıyla; Zeynep, Rukiyye, Ümmü Gülsüm ve Fatıma'dır.

¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, VI, 117, 118.

- “Kardeşimin oğlu ne var?” deyince, Rasulullah, başından geçenleri anlattı. Bunun üzerine Varaka:
- “Sana müjdeler olsun. Bu gördüğün, Allah’ın Musa’ya indirdiği Nâmusu Ekber’dir. Keşke senin davet günlerinde genç olsaydım da kavminin seni çıkaracakları zamanı görseydim.” dedi. Allah’ın Resulü de:
- “Onlar beni çıkaracaklar mı?” diye sordu. O da:
- “Evet, senin gibi yeni şeylerle gelen hiç bir kimse yoktur ki düşmanlığa uğramasın, şayet senin davet günlerine yetişirsem, sana yardım ederim.” diye cevap verdi. Ama çok geçmeden Varaka b.Nevfel vefat etti.¹¹

Hız. Peygambere vahyin ilk gelişi sırasında özellikle Hız. Hatice gibi vakur, akıllı ve tecrübeli bir bayanın Efendimizin yanında eş olarak bulunması Hız. Peygambere daima destek olması bu evliliğin ne kadar hikmetli ve yerinde olduğunu göstermektedir. Zira herkes ona düşman iken, Hız. Hatice ona dost elini uzattı. Her türlü ıstırap ve sıkıntı karşısında kendisini teselli eden ve ona destek veren o idi. Demek ki, Peygamber Efendimiz, Hız. Hatice ile değil de kendi yaşında genç bir kızla evlenmiş olsaydı belki de vahyin ilk yıllarında Hız. Hatice kadar Efendimize yardımcı olamayacaktı.

2.Hız. Sevde binti Zem’a:

Rasulullah, Hız. Hatice validemiz öldükten 2,5 yıl sonra ikinci evliliğini Hız. Sevde ile yapmıştır.

Sevde binti Zem’a, daha önce Sukrân b.Amr el-Ensarî ile evli idi. İkiisi birlikte müslüman olmuş Habeşistan’a hicret etmişlerdi. Ancak burada kocası vefat etmiş, Sevde (r.a) tek başına kalmıştı. Kendisine ne bir bakana ne de yardımcısı vardı. Şayet Mekke’deki yakınlarının yanına dönse tekrar şirke dönmesi için ona eziyet edecekler ve işkenceye maruz kalacaktı. İşte böyle bir durumda iken Peygamber Efendimiz onu kefaleti altına aldı ve onunla evlendi. Allah ve Resulüne olan imanı ve sadakatinden dolayı bu onun için bir iyilik ve ikramdı.

Eğer Peygamber Efendimizin evlilikteki gayesi, İslam düşmanlarının dediği gibi şehvi arzu ve istek olsaydı, 55 yaşına gelmiş yaşlı ve dul bir kadınla evlenir miydi? Demek ki Efendimizin bu evlilikteki gayesi; sadece kimsesiz kalan bakıma muhtaç bir kadını kendi himayesi ve kefaleti altına almak, ayrıca iman ve ihlâsından dolayı da onu böylece ödüllendirmektir.

Ayrıca Hız. Sevde, Rasulullah’ın çocuklarıyla meşgul olmuş ve onları anne şefkatiyle büyütüp yetiştirmiştir.¹²

Hız. Peygamberle 13 yıl yaşayan ve onunla bazı seferlere katılan Hız. Sevde, Hız. Ömer’in (r.a) hilâfetinin sonlarında vefat etmiştir. Hicri 54 senesinde vefat ettiğini bildiren kaynaklar da vardır.¹³ Hız. Sevde, Allah Resulü’nden beş hadis nakletmiştir. Bunlardan biri Buhârî’nin “es-Sahîh” adlı kitabında bulunmaktadır.

3.Hız. Aişe binti Ebi Bekir:

Hız. Peygamberin bakire ve genç olarak evlenmiş olduğu tek eşi Hız. Aişe validemizdir.¹⁴

Sevgili Peygamberimizin, en yakın arkadaşı Hız. Ebu Bekir’in kızı Aişe ile evlenmesi, bu dünyada Hız. Ebu Bekir’e en güzel iyilik ve mükâfat idi. Hız. Muhammed (s.a.v)’in genç ve zeki bir bayan olan Hız. Aişe annemizle evlenmesi onun sünnetinin neşri ve Müslümanlara aktarılması noktasında büyük önem taşımaktadır. Hız. Aişe öyle mükemmel yetişmişti ki Hız.

¹¹ Buhârî, Bed’ü’l-Vahy, 1.

¹² Hamidullah, age., II, 677.

¹³ Hamidullah, age., II, 678.

¹⁴ İbn Hişam, age., IV, 644.

Peygamber'den sonra onun evi kadın-erkek, büyük-küçük birçok kimsenin huzuruna gelip kendisini dinlediği, soru sorup cevabını aldığı bir ilim ve irfan ocağına dönüşmüştür. O, Hz. Peygamber'den tam 2210 hadis rivayet etmiş, özellikle kadınların özel halleriyle ilgili hususları Hz. Peygamberden öğrenerek mümin hanımlara öğretmiştir. Günümüzde olduğu gibi Asr-ı saadette de bayanlar, özellikle kadınlarla ilgili hayız, nifas, cenabetlik ve karı koca ilişkileri gibi mahrem konularda soru sormaktan çekiniyorlardı. İşte bu sebeple Hz. Peygamber bu hususları eşi Aişe'ye açıklıyor, o da Müslüman hanımlarına dinleriyle ilgili her türlü mahrem konuyu öğretiyordu. Nitekim Peygamber Efendimiz Hz. Aişe'yi kastederek: "Dininizin yarısını bu Humeyra'dan alınız." demiştir.¹⁵

Hız. Aişe validemiz zekâ ve kabiliyeti sayesinde İslamda yetişen en büyük hukukçu hanımlardan biri olmaya muvaffak olmuştur. Medine'de dokuz yıl boyunca kendisi Resulullah'ın en samimi dostu ve hayat arkadaşı olmuş böylece Muhammed (s.a.v)'in hayatı ile ilgili çok sayıda hadis onun sayesinde bizlere kadar ulaşabilmiştir.¹⁶

Hız. Peygamberin vefatından sonra 47 yıl yaşayan ve hicretin 57. veya 58. senesinde 66 yaşında iken vefat eden Hız. Âişe, Baki' Mezarlığı'na defnedilmiştir. Cenaze namazını vasiyeti üzerine Ebû Hureyre (r.a) kıldırılmıştır.

4.Hız. Hafsa binti Ömer:

Hız. Peygamberin bazı evlilikleri, yakın dostları ve çevresi ile ilişkilerinin evlilik yoluyla kurulan akrabalıkla güçlenmesine yönelik idi.¹⁷ İşte Hız. Hafsa ile olan evliliği bu duruma en güzel örnektir. Hız. Hafsa, Hız. Ömer'in kızıdır, kocası Huneys b.Huzafe el-Ensari, 3.hicri yılda cereyan eden Uhud Savaşı'nda şehit olmuştur.

Hız. Ömer dul kalan kızı için Müslümanların en ileri gelenleri arasında bir eş bakılmaya başlamıştı. Hatta Hız. Ebu Bekir ve Hız. Osman'a bu yönde teklifte bulunmasına rağmen onlardan müspet bir cevap alamadığı için üzülüyordu. Derdini Peygamber Efendimize açan Hız. Ömer, Hız. Peygamber'den kızı için nikâh teklifi alınca çok memnun oldu. İşte Peygamber (s.a.v) kocasının ölümüyle dul kalan Hız. Hafsa ile evlenerek çok yakın arkadaşı olan Hız. Ömer'e en büyük iyilik ve ikramı yapmış oluyordu. Bir peygamberin insanın kızıyla evlenmesi, o insana bir şeref ve bir lütuf değil midir?

Okuma-yazma bilen nadir hanımlardan olan Hız. Hafsâ'nın, Rasulullah'ın yanında önemli bir yeri olmuştur. Hız. Hafsa, Peygamber'in hanımları içinde en çok Hız. Aişe ile anlaşmış, hatta zaman zaman diğer hanımlarının bu ikisini kıskandıkları rivayet edilmiştir. Hız. Hafsa, hicretin 45. yılında 60 yaşlarında iken vefat etmiş ve Bâkî Mezarlığı'na defnedilmiştir.¹⁸

5.Hız. Zeynep binti Huzeyme:

Peygamber Efendimiz Hız. Hafsa ile evlendikten sonra Hız. Zeynep binti Huzeyme ile evlenmiştir. Zira Hız. Zeynep'in kocası Ubeyde b. el-Haris b. Abdulmuttalib, Bedir Savaşı'nda şehit olmuştu. Kocasının ölmesine rağmen Bedir Savaşı'nda kahramanca hemşirelik yapmış yaralı Müslümanlara bakmıştı. Kocasının ölmesiyle dul kalmış ve kendisine bakacak kimsesi kalmamıştı. Bu kimsesizlik zamanında, kendisine yardım edecek bir ele şiddetle muhtaçtı. İşte Peygamber Efendimiz onunla evlenerek hem kendisinin bakımını üzerine almış oluyor hem de Bedir Savaşı'nda gösterdiği büyük kahramanlık ve hizmetten dolayı onu mükâfatlandırmış oluyordu. Burada şunu da ifade etmemiz sanırım uygun olur: Efendimiz kendisiyle evlendiğinde Hız. Zeynep 60 yaşına ulaşmış idi. Demek ki Hız. Peygamberin onunla evliliğinin şehvetle ve kadınlara düşkünlükle hiçbir ilgisi olmadığı gayet açık ve net olarak ortadadır.

¹⁵ Komisyon, *Büyük İslam Tarihi*, I, 328.

¹⁶ Hamidullah, age., II, 679.

¹⁷ İbn Sa'd, age., VIII, 53-221.

¹⁸ İbn Sa'd, age., VIII, 86.

Atmış yaşındaki bir kadınla evlilikte dünyevi bir arzunun bulunması elbette mümkün değildir. Bu evlilikteki tek gaye de; yalnız başına kalan birisine bir yardım eli uzatmaktan ibarettir. Zaten “Ümmü’l-Mesâkîn” (fakirler anası) lakabıyla şöhret bulan Zeynep b. Huzeyme, Hz. Peygamberle evlendikten 2 veya 3 (bir rivayete göre 8) ay sonra vefat etmiştir.¹⁹ Cenaze namazı Hz. Peygamber tarafından kıldırılmış ve Bâkî Mezarlığı’na defnedilmiştir.²⁰

6.Hz. Ümmü Seleme Hind el-Mahzumiye:

Ümmü Seleme, Mahzum kabilesine mensup Ebû Ümeyye b. Muğîre b. Abdullah’ın kızıdır. Asıl adı Hind idi. Abdullah b.Abdilesed ile evliydi. Kocasını İslama ilk girenlerden biriydi. Bu ikisi inançları için Habeşistan’a hicret etmişlerdi. Hicret esnasında da Seleme adında bir kız çocukları dünyaya gelmişti. Daha sonra kocası Uhud Savaşı’nda şehit oldu. Ümmü Seleme, dört yetimiyle beraber kimsesiz kalmıştı. İşte Peygamber Efendimiz bu vefakâr ve cefakâr kadını himaye etmek, itibarını korumak ve yetimlerine bakmak için onunla evlenmiştir. Böylece Ümmü Seleme’nin yetim çocukları, sıcak bir yuvaya kavuşmuş, babalarının ölümünden duydukları üzüntüyü, Allah Resulü vesilesiyle unutmuş, hiçbir zaman gerçek bir babayı aratmayacak bir babaya kavuşmuş oldular.

Ümmü Seleme yaşlı olmasına rağmen çok akıllı ve isabetli görüşlere sahip bir bayandı. Hudeybiye anlaşmasının yapıldığı yıl Müslümanlar umre için niyetlenmişler, ihrama girerek kurban kesmek için hazırlık yapmışlardı. Bütün bu hazırlıklara rağmen müşrikler Müslümanları Mekke’ye sokmamışlar ve Hz. Peygamberle bir antlaşma yapmışlardı. Antlaşma maddelerinden birine göre Müslümanlar o yıl umre yapamayacaklardı. Dolayısıyla müslümanlar bu duruma çok üzülmişlerdi. Hz. Peygamber: “kalkın, kurbanlarınızı kesin, tıraş olun ve ihramdan çıkın” demesine ve bunu üç defa tekrarlamasına rağmen kimse onun dediklerini yapmıyordu. Bu duruma çok üzülen Rasulullah, o anda yanında olan hanımı Ümmü Seleme’ye durumu anlattı ve onunla istişare etti. Bunun üzerine Ümmü Seleme: “Ya Resulallah! dışarı çık, kimse ile konuşmadan kurbanını kes, sonra birini çağırarak tıraş ol ve ihramdan çık.” demesi üzerine Hz. Peygamber de onun dediği gibi yaparak ihramdan çıkmıştı. Bu durumu gören ashap da kurbanlarını keserek ihramdan çıkmışlardı. Böylece önemli bir problemin kolayca çözülmesi mümkün olmuştu.²¹

Ümmü Seleme, zeki, dirayetli, otoriter, sözü dinlenen, kendi değerini iyi ölçebilen ve bununla beraber alçak gönüllü bir hanım olarak bilinmektedir. Hz. Peygamberin vefatından sonra birçok sahâbî ve tâbî onlara gelerek karşılaştıkları problemlerde kendisi ile istişare etmişlerdir.

Hz. Peygamber’den 378 hadis rivayet eden Ümmü Seleme, hicretin 61. senesinde 84 yaşında iken vefat etmiştir.²² Cenaze namazı, Ebû Hureyre tarafından kıldırılmış ve Bâkî Kabristan’ına defnedilmiştir.²³

7.Hz. Zeynep binti Cahş:

Hz. Zeynep binti Cahş, Peygamber Efendimizin halasının kızı olup, ilk iman edenlerdendi. Peygamber Efendimiz onu azat edip hürriyetine kavuşturduğu kölesi Zeyd b.Harise ile evlendirmişti. Zeynep şerefli bir aileye mensuptu, Zeyd ise daha önce köle olan sonradan hürriyetine kavuşan biriydi. Aralarındaki bu farktan dolayı Hz. Zeynep bir türlü Zeyd’e ısınamamıştı. Dolayısıyla bu çift arasında şiddetli geçimsizlik baş göstermişti. Zeynep bu evliliği sürdürmek istemiyordu ama Peygamberimizin isteği üzerine sabrediyordu. Çünkü onları âlemlere rahmet olarak gönderilen Allah Resulü evlendirmişti.

¹⁹ Hamidullah, age., II, 680.

²⁰ İbn Sa’d, age., VIII, 116.

²¹ Buharî, Şurut, 15; Vâkıdî, Muhammed b.Ömer, *Kitabü’l-Megazi*, Beyrut 1966, II, 613.

²² Hamidullah, age., II, 681.

²³ İbn Sa’d, age., VIII, 97.

Zeyd, Hz. Peygambere müracaat ederek karısını boşamak istediğini söyledi. Hz. Peygamber bundan çok müteessir oldu. Hz. Peygamber, Zeyd'e: "Hanımını tut (boşama) ve Allah'tan kork."²⁴ diyerek boşanmalarını engellemek istedi ancak ailede geçimsizlik had safhaya gelince Zeyd, karısı Zeyneb'i boşamak zorunda kaldı.²⁵

Rasulullah, Zeyd'i evlat edinmişti. Ona Zeyd b.Muhammed denmekteydi. Cahiliye döneminde evlatlık, öz evlat gibi muamele görüyor ve öz evladın bütün haklarına sahip oluyordu. Geleneğe göre evlatlığın hanımıyla evlenmek babaya yasaktı. İslamiyet bu geleneği kaldırarak²⁶ evlatlığı sadece din kardeşi olarak kabul etmiş, evlatlığın boşadığı kadını nikâhlamayı manevi babalara helal kılmıştır. İşte bu hükmü toplumda pekiştirmek için Yüce Allah'ın emriyle Hz. Peygamber Zeynep ile evlenmiştir.²⁷

Hz. Zeynep, ibadete düşkün, takva sahibi, cömert ve kanaatkâr bir sahâbiye olarak bilinmektedir. Aynı zamanda dikiş dikerek ve el işi yaparak kazandığı parayı fakir ve kimsesizlere sadaka olarak dağıtmak gibi güzel vasıflara sahip olduğu ifade edilmektedir.²⁸

Allah Resulü'nden sonra hanımlarından ilk vefat eden Hz. Zeynep olmuştur. Hicretin 20. yılında 53 yaşında iken vefat etmiştir.²⁹ Cenaze namazını Hz. Ömer'in kıldırıldığı Zeynep b. Cahş'tan 11 hadis rivayet edilmiştir.

8.Hz. Cüveyriye binti el-Haris:

Cüveyriye Mustalik oğullarının reisi el-Haris'in kızı ve Müsafî b.Saffan'ın hanımıydı. Kocasını İslam ve Müslümanların en azılı düşmanlarından biriydi. Hicretin 6.senesi Şaban ayında Müslümanlarla Beni Müstalık arasındaki Müreysî (Beni Müstalık) savaşında kocasını öldürülmüş ve Cüveyriye de Müslümanların eline esir düşmüştü. Fidyeye yoluyla esirlikten kurtulmak için Peygamberimizden yardım almak üzere Rasulullah'ın huzuruna gelmişti. Peygamber Efendimiz de fidyesini ödeyip kendisiyle evlenmek istediğini bildirince o da memnuniyetle kabul etti ve evlendiler.³⁰

Hz. Cüveyriye, Peygamber Efendimizle evlenince o kabileyile akrabalık bağı tesis etmiş oluyordu. Bunun üzerine müslümanlar da ellerindeki diğer esirleri serbest bıraktılar. Mustalik oğulları kabilesi de kendilerine yapılan bu saygın davranıştan dolayı çok memnun oldular, topluca İslamı kabul edip Müslüman oldular.³¹

İşte bu evliliğin hikmeti de böylece ortaya çıkmış oluyordu. Zira Efendimizin Cüveyriye ile evliliği onun aşireti ve kavmi için bir bereket ve hayır olmuş bu durum hürriyetlerine kavuşmalarına ve İslamla müşerref olmalarını sağlamıştı. Bu evliliğin, Müstalik oğulları ile Müslümanlar arasındaki düşmanlığı giderdiği ve Hz. Peygamberin Hz. Cüveyriye ile evlenmesindeki başlıca hedefinin bu kabileyi İslama ısındırmak olduğu anlaşılmaktadır. Müstalik Oğulları'nın bu evlilikten sonra İslamı kabul etmeleri de bunu göstermektedir.

²⁴ "Ey Muhammed! Hani bir zaman Allah'ın kendisini nimetlendirdiği, senin de nimetlendirdiğin kimseye: "Hanımını bırakma Allah'tan kork" diyordun. Fakat Allah'ın açığa vuracağı şeyi içinde saklıyor, insanlardan korkuyordun. Hâlbuki Allah, kendisinden korkmana daha layıktır." Ahzab, 33/37.

²⁵ Komisyon, *Büyük İslam Tarihi*, I, 329.

²⁶ Cahiliye devrindeki evlat edinme âdeti Kur'an'daki şu ayetle ortadan kaldırılmıştır: "Allah, evlâtlıklarınızı öz oğullarınız olarak tanımadı. Bu, mücerret sizin ağızlarınızdan çıkan bir sözden ibarettir. Hâlbuki Allah hak söyler ve kullarını doğru yola sevkle hidayette kılar. Evlat edindiğiniz kimseleri babalarına nispet edin. Zira Allah katında insanları babalarına nispet etmek sevap ve adalettir. Eğer onların babalarının kim olduğunu bilmiyorsanız, bu takdirde onlar dinde sizin kardeşleriniz olmakla beraber, dostlarınızdır. Yanılarak yaptıklarınızda size bir vebal yoktur. Allah bağışlayandır, esirgeyendir." Ahzab, 33/4-5.

²⁷ Bkz., Ahzab, 33/37, "Zeyd, o kadından ilişkisini kesince biz onu sana nikâhladık ki evlâtlıkları, karlılarıyla ilişkilerini kestiklerinde (o kadınlarla evlenmek isterlerse) müminlere bir güçlük olmasın. Allah'ın emri yerine getirilmiştir."; Sariçam, İbrahim, *Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı*, Ankara 2005, s.290.

²⁸ Kastallani, *İrşad*, III, 22; Hâkim, *Müstedrek*, IV, 25; İbn Kesir, *Bidaye*, VII, 104.

²⁹ İbn Sa'd, age., VIII, 113.

³⁰ İbn Sa'd, age., VIII, 117; Komisyon, *Büyük İslam Tarihi*, I, 330.

³¹ İbn Hişam, age., II, 295.

Hız. Cüveyriye, çokça namaz kılan, Allah'ı zikreden ve oruç tutan bir sahâbîye olarak bilinmektedir. "Kavmi için kendisinden daha hayırlı ve bereketli bir kadın bulunmayan" diye tavsif edilen Hz. Cüveyriye, hicrî 50 veya 57 senesinde vefat etmiştir. Hz. Peygamber'den yedi hadis rivayet etmiştir.³²

9.Hz. Ümmü Habibe Remle binti Ebi Süfyan:

Ümmü Habibe, Mekke'de küfrün bayraktarlığını yapan Ebu Süfyan'ın kızı idi. İslamın başlangıcında imanla müşerref olmuş ama Mekke'nin zor şartlarında inancının gereğine göre yaşayamayınca eşi Ubeydullah b.Cahş ile beraber Habeşistan'a hicret etmişlerdi. Kocası Habeşistan'da vefat etmişti. Ümmü Habibe tek başına dul olarak Habeşistan'da kalmıştı. Kendisine bakacak kimsesi yoktu. Mekke'ye babası ve ailesinin yanına dönse onu şirke dönmek üzere zorlayacaklar ve belki de işkence edeceklerdi. Dolayısıyla onun İslam lehine gösterdiği sabır ve tahammül haberi Medine'ye ulaşınca bundan son derece memnun olan Hz. Peygamber, Habeşistan Kralı'na elçi gönderdi ve onu kendisiyle evlendirmesini istedi. Kral Necaşi, Hz. Peygamberin kendisiyle evlenmek istediğini Ümmü Habibe'ye bildirince çok sevindi. Peygamber Efendimiz kendisine mehir olarak 400 dinar ve değerli hediyeler göndermişti.³³ Medine'ye dönüp Efendimizle evlenerek müminlerin annesi olmuştu. Ümmü Habibe, bu evlilikle İslama olan sıkı bağlılığının mükâfatını almış oluyordu.

Hız. Peygamberin Ümmü Habibe ile evlendiği haberi babası Ebu Süfyan'a ulaşınca Ebu Süfyan da bu evliliği ikrar etti ve uygun buldu. Ebu Süfyan o zamanlar hâlâ müşrik idi. Peygamber Efendimizle kurulmuş olan bu akrabalık bağı, onun Müslümanlara olan eza ve cefasını biraz hafifletmesine sebep olmuştur. Ayrıca Hz. Peygamber, bu evlilikle Emevilere bir akrabalık bağı tesis etmiş oldu ki, bu da onların İslama girmelerini kolaylaştıran bir unsur olmuştur. Evlilikten sonra Ebu Süfyan hâne-i saadete rahatlıkla girip çıkma avantajına sahip olmuş böylece Müslümanlığı daha yakından tanıma fırsatını bularak sonunda iman dairesine girmiştir. Bu evliliğin hikmeti de böylece ortaya çıkmaktadır.

Açıkça görüldüğü gibi bu evlilikte de, Hz. Peygamber, kimsesiz kalan bir kadının yardımına koşup onun elinden tutmuş oluyordu. Böylece Müslümanlara yapılan işkenceyi hafifletme ve azılı düşman biriyle akrabalık kurup, onun imana gelmesine vesile olmuştu.

Ümmü Habibe, hicri 59.yılıda vefat etmiştir. Hadis kitaplarında ondan rivayet edilen birçok hadis mevcuttur.

10.Hz. Safiyye binti Huyey b.Ahtab:

Medine'deki Yahudilerden Nadir Oğulları kabilesi reisi Huyey b. Ahtab'ın kızıydı. Asıl ismi Zeynep idi. Arabistan'da reislere veya hükümdarlara düşen ganimet hissesine "Safiyye" denilirdi. Zeynep (r.a) Hayber savaşında esir olarak Resulullah'ın hissesine düştüğü için bu isimle adlandırılmıştı. Babası, Hz. Peygambere karşı müşriklerle işbirliği görüşmeleri yapmış, bundan dolayı Medine'den uzaklaştırılmıştı. Daha sonra kabilesinin bir kısmıyla birlikte Hayber tarafına gitmiş, Ahzab Savaşı sırasında Kureyz Oğullarını Müslümanların aleyhine kışkırtmak için onların kalelerine girmiş, akıbeti de onlar gibi olmuş ve orda öldürülmüştü.

Safiyye annemiz ilk önce Sellam İbn Mişkem el-Kuradi ile evlenmişti. Bu zat meşhur bir şair, aynı zamanda ileri gelen bir kumandan idi. Bir süre sonra boşanarak, daha sonra Kinane İbn Ebi Hukayk ile evlenmişti. Bu zat Hayber'in en meşhur kalesi bulunan Şemmus kalesinin kumandanıydı. Hayber'in Müslümanlar tarafından fethi sırasında öldürülmüştür.³⁴ Safiyye, bu savaşta babası ve kardeşini de kaybetmiştir. O da artık savaş esirleri arasındaydı. Acınacak durumu vardı.³⁵

³² İbn Sa'd, age., VIII, 119, 120; Hamidullah, age., II, 685.

³³ İbn Sa'd, age., VIII, 98; Komisyon, *Büyük İslam Tarihi*, I, 323, 330.

³⁴ İbn Sa'd, age., VIII, 120.

³⁵ İbn Hişam, age., III, 350; İbn Sa'd, age., VIII, 120.

Ganimet malları taksim edilmiş, Safiyye de Peygamber Efendimize düşmüştü. Resulullah, Yahudiler ile bir anlaşma imzaladıktan sonra Safiyye'ye İslam ve Yahudilik hakkında görüşlerini sormuş o da:

“Ey Allah'ın Resulü! İslamı arzu etmiş ve sen davet etmeden önce seni tasdik etmiştim. Babam da senin davanın doğruluğunu itiraf ederdi. Fakat ırkçılık onu götürdü. Ben Allah'tan başka ilah olmadığına ve senin Allah'ın Resulü olduğuna kesinlikle inanıyorum.” cevabını verince, Peygamber Efendimiz, Hz. Safiyye'yi azad edip, onunda isteği üzerine kendilerine nikâhladılar.³⁶

Rasulullah bu evliliği ile Yahudilerin önemli bir bölümüyle akrabalık kurmuş, onların İslamı yakından tanımaları imkânını sağlamış, düşmanların kötü bir kısım emellerinin, önceden bilinmesi kolaylaşmış ve Müslümanlığın sınırları bu vesileyle genişlemeye yüz tutmuştur.

Hicrî 50 veya 52 senesinde vefat eden Hz. Safiyye validemiz, Bâkî Mezarlığı'na defnedilmiştir.³⁷

11.Hz. Meymune binti el-Haris el-Hilaliyye:

Asıl ismi Berra idi. Peygamber Efendimiz onu Meymune olarak isimlendirmiştir. Hz. Peygamberin son eşidir. Ebu Rehm b. Abduluzza'nın dul eşi idi. Hz. Abbas, baldızı Meymune ile evlenmeye Peygamber Efendimizi teşvik etmiştir.³⁸

Bu evlilikten sonra Hz. Meymûne'nin mensubu bulunduğu Âmir b. Sa'sa'a kabilesinden heyetler Medine'ye gelip Hz. Peygamberle görüşmüş ve kabile halkı İslamı kabul etmiştir. Böylece Hz. Peygamberin Hz. Meymune validemizle evlenmesinin sebep ve hikmeti de ortaya çıkmış olmaktadır.

Rasulullah, Hz. Meymune ile evlendiğinde altmış yaşları civarında idi. Bu evlilikteki gayesi, yine dul kalan bir kadına yardım elini uzatmak, Müslüman olduğu halde Mekke'de müşriklerin içinde kalan birini bu sıkıntıdan kurtarma ve Mekkeliler'e karşı bir jest yapma vardır. Çünkü bu evlilik vesilesiyle Âmir b.Sa'sa'a kabilesinden birçok insan İslamı kabul etmiştir.

Hz. Meymûne'nin, Hz. Peygamberin nikâhladığı son hanım olduğu ifade edilmektedir. Hz. Âişe'nin (r.a) “bizim en muttakimiz, akrabalık bağıni en çok gözetenimizdi” diye övdüğü Hz. Meymûne, hicrî 61 yılında 81 yaşında vefat etmiştir.³⁹ Kendisinden 76 hadis rivayet edilmiştir.

12.Hz. Mariye el-Kıbtıyye:

Kaynaklarda adı Mâriye el-Kıbtıyye olarak geçen Mâriye b. Şem'un el-Kıbtıyye, Mısır'ın Said bölgesinden Hafn denilen bir köydendir. Onun bu köyde Kıbtî bir baba ve Rum bir anneden dünyaya geldiği belirtilmektedir.

Hz. Peygamber, hicretin yedinci senesinde Mısır Mukavkısı diye adlandırılan Bizans'ın İskenderiye valisine bir mektup göndererek kendisini İslama davet etmiştir. Vali mektubu okuyup ona değer vermiş; ancak istemesine rağmen Bizans İmparatorundan çekindiği için İslamı kabul etmemiştir. Bununla birlikte Mukavkıs, Hz. Peygamberin elçisine büyük ikramlarda bulunmuş ve Resul-i Ekrem'e yazdığı cevabi mektupla birlikte, iki cariyeye, bir hadım ağası, 1000 miskal altın, kıymetli elbiseler, kumaşlar, güzel kokular ve bunun gibi bir takım hediyeler yollamıştır.

Mâriye ve Sirfn adlı cariyelerin Medine yolunda yahut Medine'de Hz. Peygamberin tebliği üzerine İslamı kabul ettiği belirtilmektedir. Hz. Peygamberle nikâhlanan Mâriye, bir

³⁶ İbn Sa'd, age., VIII, 121.

³⁷ İbn Sa'd, age., VIII, 129.

³⁸ İbn Sa'd, age., VIII, 132.

³⁹ İbn Sa'd, age., VIII, 140; Hamidullah, age., II, 688.

yıl kadar sonra Rasulullah'tan bir erkek çocuk dünyaya getirmiştir.⁴⁰ İbrahim adı verilen bu çocuğa sütanne olabilmek için Ensar kadınları birbirleriyle yarışa girmişlerdir. Hz. İbrahim'in hangi yaşta vefat ettiği ihtilafli olmakla beraber iki yaşını doldurmadan vefat ettiği bilinmektedir.

Mâriye'nin cariyelik statüsünden, Müslüman olmasıyla veya bir çocuk dünyaya getirmesiyle kurtulduğunu ifade eden iki görüş bulunmaktadır. Allah Resulü'nün hizmetinde, iyi ilişkiler içinde hayatını sürdüren Mâriye, hicrî 16 senesinde vefat etmiş, cenaze namazı Hz. Ömer tarafından kıldırılmıştır.

Bu evlilik, bütün Mısırlılar üzerinde büyük bir tesir icra etmiştir. Müslümanlarla Mısır'daki Bizanslılar arasında çıkan savaşta, Mısırlılar tarafsız kalmış, Bizanslılara arka çıkmamışlardır. İşte bunun sebeplerinden birisi de, kendi milletlerinden olan bir kadının, Hz. Peygamberle evli oluşudur.

Sonuç:

Peygamber Efendimizin evliliklerinin; hukukî, siyasî, sosyal ve eğitimle ilgili çeşitli sebepleri vardır. Bu sebepleri kısaca şöyle özetleyebiliriz:

1.İslam toplumunun eğitilmesinde Hz. Peygamberin evliliklerinin önemli bir yeri vardır. Rasulullah, özellikle kadınlarla ilgili birtakım İslami kaide ve esasların öğretilmesinde yine kadınlardan yardım almak ihtiyacı hissetmiştir. Kadınların yaşayışıyla ilgili öyle günlük meseleler vardı ki, bir hanım bunlar hakkında gerekli bilgiyi utanma duygusuna kapılmaksızın bir erkekten isteyip elde edemez. İşte bu sebeple Rasulullah hanımlarını, Müslüman kadınlar için adeta bir hukuk danışmanı olarak vazifelendirmiştir. Nitekim Hz. Aişe ve Hz. Hafsa bu konuda çok büyük bir vazife icra etmişlerdir.

2.Hz. Peygamberin evliliklerinden bir kısmı fedakâr ve cefakâr Müslüman kadınları himaye, onları takdir etme ve itibarlarını koruma gayesine yönelikti. Mekke döneminde Müslüman olan bazı kadınlar işkenceye maruz kalmışlar, Habeşistan'a daha sonra da Medine'ye hicret etmişler, kocaları vefat etmiş; birkaç çocukla ortada kalmışlardı. Aileleri de Mekke'de müşrik oldukları için onların yanlarına da dönemiyorlardı. İşte Hz. Peygamber, onları himaye etmek ve çocuklarını da bakım altına almak istemiş, böylece onlarla nikâhlanmıştır. Sevde binti Zem'a, Zeyneb binti Huzeyme, Ümmü Seleme ve Ümmü Habibe bu hususa örnektir.

3.Hz. Peygamber bazı evliliklerini ise, evlendiği hanımın kabilesini İslama ısındırmak, o kabile ile Müslümanlar arasındaki düşmanlığı gidermek için yapmıştır. Cüveyriye ve Safiyye ile evliliği buna örnektir.⁴¹

4.Hz. Peygamberin bazı evlilikleri de yeni İslamî bir hükmün topluma kazandırılması amacını taşıyordu. Zeynep binti Cahş ile evliliği buna örnektir.

5.Hz. Peygamberin bazı evlilikleri, yakın dostları, çevresi ile irtibatının, evlilik yoluyla kurulan akrabalıkla güçlendirilmesine yönelik idi. Mesela Hz. Ebu Bekir'in kızı Hz. Aişe ve Hz. Ömer'in kızı Hz. Hafsa ile evliliği buna örnek gösterilebilir.

Demek ki Rasulullah'ın evliliklerinin ilahi planın bir parçası olarak cereyan ettiğini görmekteyiz. Onun, Medine dönemindeki evliliklerini nefsanî arzuları için yapmadığının açık delili, bu hanımlarının çoğunun dul ve nispeten yaşlı olmalarıdır.

Rasulullah'ın bu evlilikleri ya büyük bir kavmin İslama girmesine vesile olmuş ya büyük bir devlet adamının gönlünü almış ya daha önceden sürüp gelen bir cahiliye âdetini ortadan kaldırmış ya da savaşlarda şehit düşen bir müslümanın hanım ve çocuklarını koruması altına almasını sağlamıştır. Eğer nefsi için evlenseydi bakire, genç ve güzel hanımları bulması O'nun için zor olmazdı.

⁴⁰ İbn Sa'd, age., VIII, 212, 213.

⁴¹ Sarmış, age., s.289.

Bugün nefsanî isteklerini tatmin etmek için mevcut aile mutluluğunu bozarak birden fazla evlilik yapan ve onlar arasında adaleti koruyamayan kimseler, boş yere Rasulullah'ı örnek aldıklarını iddia etmesinler. Çünkü bütün bu zor şartlara rağmen Rasulullah hanımları arasında adaleti korumuş, birini diğerine tercih etmemiştir.